

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U002224

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 13-06-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мамона Ангеліна Геннадіївна

2. Anhelina Mamona

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1495-6738

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 025

Назва наукової спеціальності: Музичне мистецтво

Галузь / галузі знань: культура і мистецтво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Освітньо-наукова програма підготовки доктора філософії за спеціальністю 025 - Музичне мистецтво

Дата захисту: 26-07-2024

Спеціальність за освітою: Музичне мистецтво

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): 6061

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 18.41

Тема дисертації:

1. "Новий орієнталізм" у музиці першої третини ХХ століття (на прикладі композиторських прочитань поезії Р. Тагора)
2. "New Orientalism" in the music of the first third of the 20th century (on the example of composers' interpretations of R. Tagore's poetry)

Реферат:

1. Актуальність обраної дисертаційної теми пов'язана з необхідністю осмислення феномену Р. Тагора в творчості композиторів першої третини минулого століття в контексті орієнтального дискурсу, що існував в європейській культурі впродовж століть. Обрані для аналізу композитори є представниками різних національних шкіл: французької, італійської, української, польської, австрійської, чеської та американської. Попри цю різницю розглянуті твори демонструють спільну типологічну тенденцію – вони обирають не задіювати існуючий в західно-європейській музичній традиції орієнтальний комплекс. Дослідження спрямоване на вивчення специфіки цієї тенденції в композиторських втіленнях поезії Р. Тагора, а саме – віршів з його збірок «Gitanjali» та «The Gardener», перекладених англійською з бенгалі самим поетом. Саме

тому об'єктом дослідження було обрано музичний орієнталізм в його історичних метаморфозах, предметом – оновлення принципів музичної репрезентації східних образів у період становлення музичного модернізму. Метою дослідження є обґрунтування поняття «новий орієнталізм» для визначення того музично-стильового явища перехідного типу, яке виникає на стадії розвитку західного музичного мистецтва першої третини ХХ століття на теренах осмислення та відтворення орієнтального феномену, зокрема репрезентованого у поезії Рабіндраната Тагора. Для досягнення поставленої мети були сформульовані такі завдання: дослідити ступінь вивченості у наукових джерелах питань музичного орієнталізму; розглянути процеси формування в європейській музиці комплексу засобів виразності для відтворення орієнтальних образів; окреслити ідеологічну і філософсько-естетичну сутність європейського орієнталізму як художнього явища; охарактеризувати етапи його формування і національні версії репрезентації образів Сходу у різних історико-культурних контекстах; визначити властивий романтичній поетиці музично-стильовий комплекс («орієнтальний код»), що асоційований в музичній практиці європейських композиторів із східними референціями; на матеріалі композиторських прочитань поезії Р. Тагора («музичної тагоріани») зафіксувати оновлення принципових настанов створення орієнтальних візій в контексті музично-історичного процесу першої третини ХХ століття; прослідкувати авторські особливості рецепції поетичного слова шляхом порівняльного аналізу різних опусів на один і той же словесний текст; розкрити історичні і художні передумови для змін орієнтальної парадигми у добу музичного модернізму; запропонувати дефініцію «нового орієнталізму» та визначити коло художніх явищ, пов'язаних з різними аспектами його присутності у музичному мистецтві першої третини ХХ століття. У дисертації вперше в українському музикознавстві запропоновано авторську концепцію «нового орієнталізму» як особливого підходу композиторів до втілення орієнтальних образів у своїх творах, в якому вони відкидають сформований в музиці західноєвропейської класико-романтичної традиції комплекс музичних засобів («орієнтальний код»); розкрито значення європейських перекладів поезії Р. Тагора в оновленні орієнтальної музичної парадигми західної композиторської практики; з позицій «нового орієнталізму»; введені у науковий обіг аналітичні репрезентації музичних творів на вірші Р. Тагора представників різних національних шкіл – української, польської, чеської, італійської, французької, австрійської, американської. Уточнено визначення понять та термінів, що охоплюють процес формування «нового орієнталізму»; питання трансформації орієнтальних образів у музичному мистецтві Заходу в історичному та теоретичному аспектах.

2. The relevance of the chosen dissertation topic is associated with the necessity to comprehend the phenomenon of R. Tagore in the works of composers of the first third of the 20th century within the context of the Oriental discourse that had existed in European music culture for centuries. The composers selected for analysis represent different national schools: French, Italian, Ukrainian, Polish, Austrian, Czech, and American. Despite these differences, the examined works demonstrate a common typological tendency – they choose not to employ the existing Oriental complex in Western European musical tradition. The research aims to study the specificity of this tendency in the musical renderings of R. Tagore's poetry. Therefore, the object of the study was chosen to be musical Orientalism in its historical metamorphoses, and the subject – the renewal of principles of musical representation of Eastern images during the formation period of musical modernism. The purpose of the study is to substantiate the concept of "new Orientalism" to define the transitional musical-stylistic phenomenon which arose in Western musical art in the first third of the 20th century in terms of understanding the Oriental phenomenon, particularly represented in the poetry of Rabindranath Tagore. To achieve the set goal, the following tasks were formulated: to investigate the scope of research of musical Orientalism in scientific sources; to examine the processes of forming a complex of expressive means in European music for the reproduction of Oriental images; to outline the ideological and philosophical-aesthetic essence of European Orientalism as an artistic phenomenon; to characterize the stages of its formation and national versions of representing Eastern images in various historical and cultural contexts; to identify the musical-stylistic complex ("Oriental code") inherent in romantic poetics, which is associated in the musical practice of European composers with Eastern references; to document the renewal of fundamental principles for creating Oriental visions in the context of the musical-historical process of the first third of the 20th century, based on composers' interpretations of R. Tagore's poetry

("musical Tagoriana"); to trace the features of composers' reception of poetic words through a comparative analysis of different opuses set to the same text; to reveal the historical and artistic prerequisites for changes in the Oriental paradigm during the era of musical modernism; to propose a definition of "new Orientalism" and to identify the range of artistic phenomena associated with its various aspects in the musical art of the first third of the 20th century.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Мамона А. Г. «Східна мелодія» Л. Українки – М. Лисенка: специфіка відтворення орієнтальних образів. Аспекти історичного музикознавства. Харків. нац. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. Харків, 2022. Вип. 26. С. 56-66.
- Мамона А. Г. Лірика Р. Тагора в композиторських інтерпретаціях: спроба порівняльного аналізу. Аспекти історичного музикознавства. Харків. нац. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. Харків, 2023. Вип. 33. С. 22-38.
- Мамона А. Г. «Чотири пісні» ор. 41 на вірші Р. Тагора в музикознавчій рефлексії: аспекти висвітлення орієнтальних візій Кароля Шимановського. Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти. Харків. нац. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. Харків, 2023. Вип. 69. С. 40-55.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Драч Ірина Степанівна
2. Iryna Drach

Кваліфікація: д.мист., професор, 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2089-9570

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Жаркова Валерія Борисівна

2. Valeriya Zharkova

Кваліфікація: д.мист., професор, 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3706-3481

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Рябчун Ірина Володимирівна

2. Iryna Riabchun

Кваліфікація: к.мист., доцент, 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8070-7847

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Код за ЄДРПОУ: 45307965

Місцезнаходження: вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Комунальна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сердюк Олександр Віталійович
2. Oleksandr Serdiuk

Кваліфікація: к.мист., доц., 17.00.03**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0003-2684-8467**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського**Код за ЄДРПОУ:** 02214350**Місцезнаходження:** площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство культури України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Чернявська Маріанна Станіславівна
2. Marianna Chernyavska

Кваліфікація: к.мист., професор, 17.00.03**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-8379-5536**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського**Код за ЄДРПОУ:** 02214350**Місцезнаходження:** площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство культури України**Ідентифікатор ROR:****VIII. Заключні відомості****Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Довжинець Інна Георгіївна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Довжинець Інна Георгіївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Поліна Кордовська

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна